

รูปแบบความงามของอีสาน

received 14 AUG 2019 revised 31 JAN 2020 accepted 2 MAR 2020

รัตน ไวยะราษฎร์

นิสิตปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กนกวรรณ นิธิรัฐพัฒน์ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

ผลงานทัศนศิลป์เรื่อง รูปแบบความงามของอีสาน มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับผ้าในวิถีชีวิตไทยที่สะท้อนเรื่องราวความงามของศิลปวัฒนธรรมผ่านรูปแบบของผืนผ้า และเพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรูปแบบกึ่งนามธรรมด้วยเทคนิคสือะคริลิคบนผ้าใบ ผลงานสร้างสรรค์มีแรงบันดาลใจเบื้องต้นมาจากผ้าทอพื้นบ้านและศิลปะการนุ่งห่ม มีวิธีดำเนินการสร้างสรรค์โดยการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลภาคเอกสารผ้ากับวิถีชีวิตไทย ข้อมูลแนวคิดทฤษฎีทางด้านศิลปะที่เกี่ยวข้อง และอิทธิพลจากผลงานศิลปกรรม เพื่อเป็นฐานข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ ค้นหา แนวเรื่อง รูปทรง และเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานจำนวน 6 ชิ้น ผลการสร้างสรรค์พบว่า ผลงานเริ่มต้นจากความประทับใจรูปแบบของผ้าสำหรับนุ่ง ห่ม และลวดลายเชิงสัญลักษณ์ที่ประสานกันบนผืนผ้า นอกจากความสวยงามที่เห็นแล้ว ยังซุกซ่อนความงามของภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ไว้ด้วยกัน จึงนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกให้เห็นถึงความเรียบง่าย มีกลิ่นอายเรื่องราวของวิถีชีวิตท้องถิ่นอีสาน นำเสนอผ่านรูปแบบที่เรียบง่ายผสมผสานกับเทคนิคลวดลายระบายสีทับซ้ำ ๆ ด้วยการจุด แต้ม และแต้มเส้น ๆ จากบนลงล่างอย่างรวดเร็ว การระบายในลักษณะนี้ช่วยให้ชั้นสีมีความหนา การระบายแบบเปลี่ยนขนาดของพู่กัน ช่วยสร้างร่องรอยพื้นผิว ซึ่งมีผลต่อการมองเห็นเมื่อดูระยะไกลจะให้ความรู้สึกเนียนเรียบ แต่เมื่อเข้ามาดูในระยะประชิดจะเห็นร่องรอยให้ความรู้สึกคล้ายกับรอยยับของผืนผ้า และการผสมสีทองเข้ากับสีอื่นต่าง ๆ ช่วยสร้างความเงาเรียบระยับให้ความรู้สึกถึงความผาสุกเรื่องราวของทรงคุณค่า กลวิธีนี้สร้างความน่าสนใจให้กับผลงานได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: รูปแบบ, อีสาน, สัญลักษณ์

Beauty Pattern of Isan

Rattana Waiyarabut

Master's degree Student
Department of Visual Arts,
Faculty of Fine and Applied Arts,
Mahasarakham University

Kanokwan Nithirattapat (Advisor)

Assistant Professor
Department of Visual Arts,
Faculty of Fine and Applied Arts,
Mahasarakham University

Abstract

The aims of the visual arts “Beauty Pattern of Isan” are to learn about fabrics in Thai lifestyles that reflects the classy story of art and culture through the pattern of the fabric and to create works of art, Semi-abstract pattern by using acrylic color on canvas. Basic inspiration of creative works are folk fabric and art apparel. Creative by combining field data, document information, fabric and Thai lifestyles, conceptual information on related artistic aspects and the influence of art. These are database for analyzing, searching about stories, shapes and creating of work technics 6 pieces. The resulting creations found that the work begins with the impression of the fabric style for the clothes, blankets and symbolic patterns on the fabrics. In addition to beauty, it is also conceal goodness of wisdom, art and culture and creative thinking which combined beautifully. Its show that the local lifestyles of Isan is simplicity by coloring techniques like points or paint short lines up and down quickly. It helps the color layer is thick. To change the size of a vent brush makes scratch on the surface like wrinkled fabric. To blend gold with different colors makes happiness and worthy feeling with sparkling shadow. This technique creates interesting to work very well.

Keywords: Pattern, Isan, Symbol

แรงบันดาลใจเบื้องต้น

ผ้าทอเครื่องนุ่งห่ม หนึ่งในปัจจัยสี่ที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตไทย สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ ผ่านลวดลาย สีสันที่ประดับบนผืนผ้า เสมือนเป็นการบันทึกเรื่องราวประสบการณ์รอบ ๆ ตัว และความดีงามของชีวิต

ประไพ ทองเจริญ (Thongchuen 2005, 15 - 17) กล่าวไว้ในหนังสือ ผ้าทอพื้นบ้าน ว่า ผ้าทอพื้นบ้าน คือผ้าที่ชนพื้นบ้านทอใช้ขึ้นมาเองตามวิถีของชนกลุ่มนั้น ๆ ตามศักยภาพ และทักษะของแต่ละคนมีรายละเอียดเป็นของตนเองอย่างอิสระ ใช้ฝ้ายหรือไหมพื้นบ้าน เข็มมือ สาวมือ และฟอกย้อม โดยใช้วัตถุดิบท้องถิ่น เป็นกระบวนการตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เกิดเป็นผ้าผืนที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนชัดเจน เช่น ชิ่นลายน้ำไหลของชาวไทลื้อ ชิ่นตีนจกเมืองล่อง ผ้าแพรวาบ้านโพน กาฬสินธุ์ หรือผ้าที่ทอใช้ในพิธีกรรม เช่น ตุงพระธาตุของอีสาน ตุงแมงมุมของลับลัแล ผ้าพื้นบ้านแท้ ๆ จะออกมาในรูปแบบของผ้าผืนสำเร็จขนาดเล็กหรือใหญ่ ใช้ตามศิลปะการนุ่งห่มของแต่ละชุมชน เช่น ผ้าถุงโจงกระเบน ผ้าแถบ ผ้าสบ ผ้าขาวม้า ผ้าเตี่ยว เป็นต้น การแต่งกายด้วยผ้าทอพื้นบ้าน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานบุญประเพณี จะมีลักษณะการแต่งกายที่ดูเรียบง่ายสุภาพแสดงให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตได้เป็นอย่างดี เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้พบเห็นมีความรู้สึกประทับใจและสนใจเกี่ยวกับรูปร่างรูปทรงที่เกิดจากศิลปะการนุ่งผ้า ด้วยวิธีการพับ ทับซ้อน ก่อให้เกิดรูปแบบ (pattern) ประกอบกับลวดลายเชิงสัญลักษณ์ (symbol) บนผืนผ้า จึงนำมาเป็นแรงบันดาลใจสู่การค้นคว้าข้อมูล เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ ประเภทจิตรกรรม

แนวความคิด

ผลงานทัศนศิลป์ รูปแบบความงามของอีสาน แสดงออกให้เห็นถึงความเรียบง่าย มีกลิ่นอายเรื่องราวของวิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทางอีสาน นำเสนอผ่านรูปร่างรูปทรงของเครื่องนุ่งห่ม ลวดลายสัญลักษณ์ ทัศนธาตุ จุด เส้น สี และพื้นผิว ประสานจัดวางองค์ประกอบศิลป์ ชวนให้จินตนาการถึงความงดงามของวิถีชีวิตท้องถิ่นไทย

ความมุ่งหมายของการสร้างสรรค์

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับผ้าในวิถีชีวิตไทยที่สะท้อนเรื่องราวความดีงามของศิลปวัฒนธรรมผ่านรูปแบบของผืนผ้า
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม รูปแบบกึ่งนามธรรมด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ที่แสดงความเรียบง่าย ผสมผสานกลิ่นอายเรื่องราวของวิถีชีวิตท้องถิ่นอีสาน

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

1. ขอบเขตด้านแนวเรื่อง ผลงานสร้างสรรค์สื่อถึงความเรียบ นิ่ง มีกลิ่นอายเรื่องราวของวิถีชีวิต สะท้อนภาพลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากแบบของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและลวดลายบนผืนผ้า
2. ขอบเขตด้านรูปแบบ นำเสนอผ่านงานจิตรกรรม 2 มิติ ใช้รูปทรงที่เกิดขึ้นจากการทับซ้อนของผ้านุ่งและแบบของเสื้อประสานกับการวาดเส้นลวดลายผ้า นำมาถ่ายทอดในลักษณะรูปแบบกึ่งนามธรรม โดยเน้นให้เห็นจังหวะการซ้ำของเส้นบนระนาบสี
3. ขอบเขตด้านเทคนิค สร้างสรรค์ด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ กลวิธีระบายสีแบบ จุด แต้ม แตะ สร้างพื้นผิวและรูปทรงกับการขีด เขียนเส้นซ้อนทับสร้างลวดลาย

การดำเนินการสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์มีการค้นคว้าข้อมูลภาคสนาม ภาคเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูล และสร้างสรรค์ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลภาคสนาม การสร้างสรรค์ผลงานได้เลือกศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีการถ่ายภาพ ส่วนของแบบที่เกิดจากการนุ่งห่มด้วยวิธีการมัด พับ และทับซ้อนของเสื้อผ้าที่แสดงออกให้เห็นถึงศิลปะการแต่งกายรูปแบบเรียบง่าย และเก็บข้อมูลลวดลายเชิงสัญลักษณ์บนผืนผ้า เพื่อเป็นฐานข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ด้านรูปแบบและสร้างสรรค์ผลงาน ชุด รูปแบบความงามของอีสาน

ภาพที่ 1 (A) ลักษณะการนุ่งและการผูกผ้าแพรแบบชายชาวอีสาน ด้วยวิธีการมัด พับ ท้นซ้อนแสดงให้เห็นรูปแบบความงามของอีสาน (© Rattana Waiyarabut 11/07/2018)

ภาพที่ 2 (B) ลักษณะการแต่งกายแบบดั้งเดิมหญิงชาวอีสาน รูปแบบของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน (© Rattana Waiyarabut 11/07/2018)

ภาพที่ 3 (A) ผ้าชิ้นคั่นมัดไมหรือชิ้นคั่นควบ (ฝ้าย) แสดงให้เห็นจังหวะการซ้ำของเส้นตั้ง (© Rattana Waiyarabut 25/05/2017)

ภาพที่ 4 (B) ผ้าชิ้นคั่น (ไหม) แสดงให้เห็นจังหวะการซ้ำของเส้นประดับด้วยลวดลายในแต่ละช่องหรือคั่น (© Rattana Waiyarabut 25/05/2017)

1.2 ข้อมูลภาคเอกสาร วรรณภา วุฒทะกุล และ ยุรารัตน์ พันธุ์ยุรา (Wutthakun and Punyura 1994, 22 - 27) กล่าว “ผ้าทอกับชีวิตชาวไทย” ไว้ในผ้าไทยโดยสรุปว่า ผ้าสำหรับนุ่ง ได้แก่ ผ้านุ่ง ผ้าพื้น ผ้าโจงกระเบน ผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า ผ้าสำหรับห่ม ได้แก่ ผ้านสบ ผ้าแพรเบี่ยง ผ้าคลุมไหล่ ผ้ารัดอก ผ้าช่อคอ ผ้าที่ใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ ผ้าขาว ผ้าดิบ ผ้าสบบ ผ้าจีวร ผ้าห่อคัมภีร์ ธงหรือตุง ผ้าวา การกระทำพิธีกรรมใด ๆ ก็ตามชาวไทยสมัยก่อนหรือแม้กระทั่งปัจจุบันก็ต้องมีผ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง ผ้าเป็นทั้งเครื่องนุ่งห่มเป็นทั้งเครื่องสักการบูชา การใช้ผ้าประกอบพิธีกรรมนั้นใช้ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ผ้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวไทย เช่น พิธีเกิดมีผ้าเข้ามาเกี่ยวข้อง มารดาต้องเตรียมผ้าไว้สำหรับเป็นผ้าอ้อม เสื้อผ้า ผ้าห่มผูก ห่มที่นอน สำหรับเด็กเมื่อคลอดออกมาผู้ทำคลอดจะทำความสะอาดเด็ก ภาคอีสานจะต้องมีการเตรียมผ้าไว้ให้เป็นของกำนัลแก่ผู้ทำคลอด เพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณ และสำนึกในบุญคุณ พิธีบวช คนไทยถือว่าการบวชได้บุญกุศลมากผู้บวชได้สร้างบุญกุศลให้แก่บิดามารดา เป็นผู้รู้จักตอบแทนพระคุณบิดามารดา ซึ่งมีความเชื่อกันว่าลูกชายที่บวชเรียนสามารถช่วยให้บิดามารดาได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ ผ้าได้มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับพิธีนี้ตั้งแต่แรก นับตั้งแต่ผ้าที่แต่งตัวนาค ผ้าที่ใช้ในพิธี ผ้าสบบ ผ้าอังสะ และผ้าจีวร ภาคอีสานจะเป็นผ้านุ่งหรือเป็นผ้าโสร่งก็ได้ ผ้าที่สวมใส่ก็ต้องเป็นผ้าใหม่ที่ยังไม่ได้ใช้จะมีตำหนิไม่ได้ ถ้ามีรอยตำหนิจะทำให้ผู้บวชและบิดามารดาของผู้บวชเกิดความไม่สบายใจวิตกกังวลว่า พิธีบวชของลูกชายจะไม่ราบรื่นหรือมีมลทิน โดยส่วนมากแล้วมารดาของผู้บวชมักจะเป็นผู้ทอผ้าให้แก่ลูกชายเพราะถือว่าได้บุญมาก ผ้าที่ใช้ในพิธีบวชจะเป็นผ้าใหม่หรือผ้าผ้ายกก็ได้ ไม่ได้บ่งบอกถึงว่าจะเป็นผ้าชนิดใด ทั้งนี้ตามแต่ฐานะของผู้ที่บวช พิธีแต่งงาน เมื่อบวชเรียบร้อยแล้วก็ถือว่าได้ฝึกอบรมบ่มนิสัยที่ดีงามได้ชัดเกลอาารมณ์ และความคิดให้สุ่มรอบคอบ เป็นแนวทางในการครองตน เป็นผู้นำของครอบครัว และที่สำคัญได้ทดแทนพระคุณของบิดามารดาแล้ว ช่วงนี้ชีวิตได้ก้าวขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ผ้าเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องของผ้าไหว้ เป็นผ้าที่คู่บ่าวสาวจะใช้ไหว้แสดงความเคารพญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายจะไหว้ในวันที่มีพิธีแต่งงานก็ได้หรือกราบไหว้หลังจากเสร็จสิ้นงานแต่งงานแล้วก็ได้ บุญกฐินเป็นบุญถวายผ้าไตรจีวรแก่พระสงฆ์ ซึ่งจำพรรษาแล้วนิยมทำกันในวัน 1 ค่ำ เดือน 11 พิธีทำบุญทอดกฐิน เจ้าภาพจะมีการจองวัดและกำหนดวันทอดล่วงหน้าเตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารตลอดบริวารอื่น ๆ และเครื่องไทยทาน การบอกบุญแก่ญาติมิตรและผู้คุ้นเคยให้ทราบด้วย และพิธีศพ คือ ผ้าขาวห่อศพเปรียบเสมือนธรรมชาติที่ชาวสละขาดไม่มีมลทิน ซึ่งทุกคนต้องใช้การนุ่งผ้าห่อศพ ขึ้นในนุ่งกลับหลังหมด ส่วนขึ้นนอกนุ่งอย่างธรรมดา คือ กระดุมอยู่ข้างหน้า การนุ่งกลับหลังหมายถึงการตาย ส่วนการนุ่งธรรมดาหมายถึงการเกิด มีความหมายว่าคนเรานั้นธรรมชาติเกิดแล้วตายและตายแล้วเกิดเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสารไม่มีที่สิ้นสุด

วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ (Leesuwan 2016, 67) กล่าวไว้ในพจนานุกรมผ้าทอและเครื่องถักทอว่า ลายผ้าพื้นบ้านอีสานได้แรงบันดาลใจมาจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ลายที่ได้มาจากรูปร่างของสัตว์ ลายจากพืช ลายที่มาจากสิ่งประดิษฐ์ และลายเบ็ดเตล็ด ลวดลายเหล่านี้นอกจากจะปรากฏในผืนผ้ามัดหมี่ ผ้าจก และผ้าซิดแล้ว ยังใช้ตกแต่งผ้าพื้นที่ต้องการตามความงดงามแล้วเป็นพิเศษด้วย สมัยโบราณชาวบ้านจะทอผ้าพื้นบ้านอีสานไว้ใช้ในครอบครัว เช่น ทอเอาไว้ตัดเสื้อ ชิ้น กางเกง สำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยจะทอเก็บไว้ให้ใช้ได้ตลอดปีและทอเป็นประจำทุกปี ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ส่วนผู้ชายต้องตีเหล็ก ทำเครื่องจักสาน และทำเครื่องมือประกอบอาชีพอื่น ๆ การทอผ้านั้น หากปีใดทอได้มากเหลือใช้จะนำไปถวายพระสำหรับทำเป็นผ้าห่อคัมภีร์หรือผ้าห่อหนังสือผูกใบลาน ธง ผ้าพระเวสส์ เป็นต้น

มูณี พันทวี (Pantawee 1989, 133 - 134) กล่าวว่า “หัตถกรรมพื้นบ้านอีสาน” ไว้ในวัฒนธรรมพื้นบ้านกรณีอีสานว่า รูปแบบของลายผ้าซิดรูปแบบพื้นฐานที่ประกอบการสร้างลายผ้าซิดมีส่วนประกอบลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ จุด หมายถึงการทอที่เป็นจุดซึ่งไม่สามารถกำหนดให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ เป็นอย่างอื่นได้ มีการใช้จุดอย่างกระจายและต่อเนื่องประกอบให้เป็นลายซิดต่าง ๆ เส้นตรง หมายถึงการเรียงจุดเหล่านั้นให้เป็นแนวเดียวกันเป็นเส้นมีทั้งเส้นตรงในแนวตั้ง แนวนอน และแนวเอียง การทอผ้าแบบเป็นลายเส้น เป็นการทออย่างง่าย แต่ผู้ที่มีความสามารถในการทอจะนำเอาเส้นเหล่านี้ไปสร้างรูปแบบในการทออย่างเหมาะสม รูปทรงสามเหลี่ยมซึ่งพบในการทอลายซิดหลายขนาด สามเหลี่ยมเหล่านั้นมีทั้งทาบและทอให้เป็นสามเหลี่ยมที่กลวงหรือโปร่ง และสามเหลี่ยมเหล่านี้จะถูกนำมาจัดเรียงหรือวางประกอบกันให้เป็นรูปลายซิดแบบต่าง ๆ

รูปสี่เหลี่ยม สี่เหลี่ยมที่นิยมใช้ในการทอผ้าซิดเป็นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนหรือรูปทรงข้าวหลามตัด สี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัส ส่วนมากมักจะเป็นสี่เหลี่ยมด้านเท่าที่ทอพื้นให้ทึบตัน เป็นโครงสร้างกลวงขึ้นอยู่กับการประกอบลายนั้น ๆ การผสมผสานระหว่างรูปแบบพื้นฐานดังกล่าวแล้วนี้จะทำให้เกิดเป็นรูปแบบลายซิดต่าง ๆ ขึ้น ดังนั้นลายซิดทุกลายจึงประกอบไปด้วยจุด เส้น รูปสามเหลี่ยม และรูปสี่เหลี่ยม และการทอผ้าลายซิดจะไม่ปรากฏว่ามีการทอเส้นโค้งหรือวงกลมในรูปแบบของลายซิดแบบต่าง ๆ

1.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (Singyabuth 2016, 64) กล่าวไว้ในสุนทรียศาสตร์ AESTHETICS ว่า รูปแบบผันแปรความเป็นจริง (sami figuration form) เป็นการนำเสนอรูปแบบศิลปะจากโลกภายนอกตัวของศิลปิน บรรจุลงไปในผลงานศิลปะด้วยการผันแปรให้แตกต่างไปจากสภาวะของความเป็นจริงตามที่ปรากฏในโลกภายนอกด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การบิดผัน บิดเบือน เดิมแต่ง ตัดทอน ให้เกิดรูปแบบที่แปลกใหม่ที่ปรากฏในสภาวะความเป็นจริงในโลกภายนอก เช่น เป็นรูปมนุษย์ที่มีเกล็ดเหมือนปลา รูปต้นไม้ที่มีท่าทางเหมือนสัตว์ รวมทั้งการยืด หด บีบ ให้วัตถุนั้น ๆ ผันแปรไปจากสภาวะแห่งความเป็นจริงที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไป

กำจร สุนพงษ์ศรี (Soonpongsri 2013, 228) กล่าวไว้ในสุนทรียศาสตร์ ว่า เส้น (Line) มีความหมายเป็น 3 นัย คือ (1) เส้นที่เกิดขึ้นจริง (actual line) มีความยาวมากและความกว้างเพียงเล็กน้อย ขึ้นอยู่กับความต้องการ เช่น เส้นเล็ก เส้นใหญ่ เป็นเส้นที่เกิดจากการวาดเส้น (2) เส้นแสดงนัย (implied line) เป็นเส้นที่ไม่ปรากฏให้เห็น แต่แสดงทิศทางที่ศิลปินสร้างขึ้น เช่น คู่รักจ้องมองกัน สายตาของทั้งคู่ที่มองประสานกัน มีเส้นแสดงนัย และเส้นที่เป็นโครงสร้างต่าง ๆ ที่ศิลปินกำหนดขึ้น โดยไม่ต้องแสดงให้เห็น (3) เส้นแสดงขอบ (line form by edge) หรือ เส้นแสดงรูปทรงรูปร่าง คือ มีแต่ความยาวไม่มีความกว้าง เช่น เส้นแสดงขอบรอบนอกของรูปทรงกับอากาศ ดังตัวอย่างเช่น พื้นทึบสีเหลืองสีแดงในพื้นที่รอบนอกสีเขียว ระหว่างพื้นที่สีแดงกับสีเขียว บริเวณที่ 2 สามารถรับ เกิดเป็นเส้นขอบแบ่งแยก แสดงขอบเขตของแต่ละสี

ชุลุด นิมเสมอ (Nimsamer 2001, 107 - 108) กล่าวไว้ในองค์ประกอบของศิลปะว่า กฎเกณฑ์ของการประสาน การประสาน คือ การทำให้เกิดความกลมกลืน ทำให้สิ่งต่าง ๆ เข้ากันได้อย่างสนิท เป็นการสร้างเอกภาพจากการรวมตัวของสิ่งๆ ที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน การประสานมีอยู่ 2 วิธี คือ (1) การเป็นตัวกลาง (transition) คือ การทำสิ่งๆ ที่ขัดแย้งให้กลมกลืนกันด้วยการใช้ตัวกลางเข้าไปประสาน ขอยกตัวอย่าง เช่น ดำกับขาว เป็นน้ำหนัที่ตัดกันอย่างตรงข้าม มีความขัดแย้งกันอย่างยิ่ง แต่เราสามารถให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพ ด้วยการใช้น้ำเทาหรือน้ำหนักอ่อนแก่ระดับต่าง ๆ ที่อยู่ระหว่างดำกับขาวเป็นตัวกลางหรือตัวประสาน เพราะเทาเป็นน้ำหนักในช่วงกลางที่เข้ากับดำก็ได้ เข้ากับขาวก็ได้ เส้นดั่งกับเส้นนอนมีทิศทางที่ตัดกันอย่างรุนแรง แต่ถ้ามีเส้นเฉียงเข้าไปช่วย เอกภาพหรือความกลมกลืนจะมีมากขึ้น เส้นเฉียงคือตัวกลางที่เกิดจากเส้นนอนผสมกับเส้นดั่ง (2) การซ้ำ (repetition) คือ การปรากฏตัวของหน่วยที่เหมือนกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป การซ้ำเป็นวิธีสร้างเอกภาพที่ง่ายที่สุด เป็นการรวมตัวของสิ่งๆ ที่อยู่ในฝ่ายเดียวกันเข้าด้วยกัน ไม่มีการขัดแย้ง เช่น การซ้ำของน้ำหนักดำ การซ้ำของเส้นดั่ง การซ้ำของน้ำหนักเทา การซ้ำของรูปทรงที่เหมือนกัน เป็นต้น เมื่อมีหลายหน่วยวางซ้ำกันย่อมจะมีระยะห่างระหว่างหน่วยหรือที่เรียกว่าช่องไฟเกิดขึ้น เราเรียกระยะห่างหน่วยนี้ว่า จังหวะ (rhythm) การซ้ำที่มีระยะห่างระหว่างหน่วยที่เท่ากัน ก็หมายถึง จังหวะที่ซ้ำเท่า ๆ กัน ระยะห่างที่ไม่เท่ากัน หมายถึง จังหวะที่แตกต่างออกไป จังหวะเป็นกฎเกณฑ์ย่อยของเอกภาพข้อหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสรรค์ ศิลปินใช้จังหวะควบคุมความเคลื่อนไหวในงานของตน จากจังหวะง่าย ๆ ที่เห็นได้ชัดเจนในลวดลาย ไปจนถึงจังหวะที่ลึกล้ำจนดูไม่ออกในงานศิลปะที่มีรูปทรงซับซ้อน

1.4 อิทธิพลจากผลงานศิลปกรรม

ผลงานศิลปกรรมของศิลปินไทยที่ผู้สร้างสรรค์สนใจ เพื่อนำมาเป็นแนวทางเริ่มต้นพัฒนาผลงาน รูปแบบความงามของอีสาน ดังนี้

1.4.1 “Family” ของ เจษฎา คงสมมาศ (Kongsommart 2018) ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกให้เห็นถึงเรื่องราวความผูกพันของชีวิตกับธรรมชาติ สื่อสารบรรยากาศของความสุข ความอบอุ่นและวิถีชีวิตท้องถิ่นไทย ด้วยการนำเอารูปทรงของเครื่องจักสาน เครื่องนุ่งห่ม มาประสานเข้ากับต้นไม้ที่แผ่กิ่งก้านสาขาไว้ด้วยกันได้อย่างกลมกลืน ผลงานสร้างสรรค์ออกแนวรูปแบบเหมือนจริงผสมผสานรูปแบบอุดมคติ อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปินเจษฎา คงสมมาศ คือ แนวเรื่อง การนำเอาเรื่องราว ความรู้สึก ประสบการณ์รอบ ๆ ตัว ในท้องถิ่น มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ

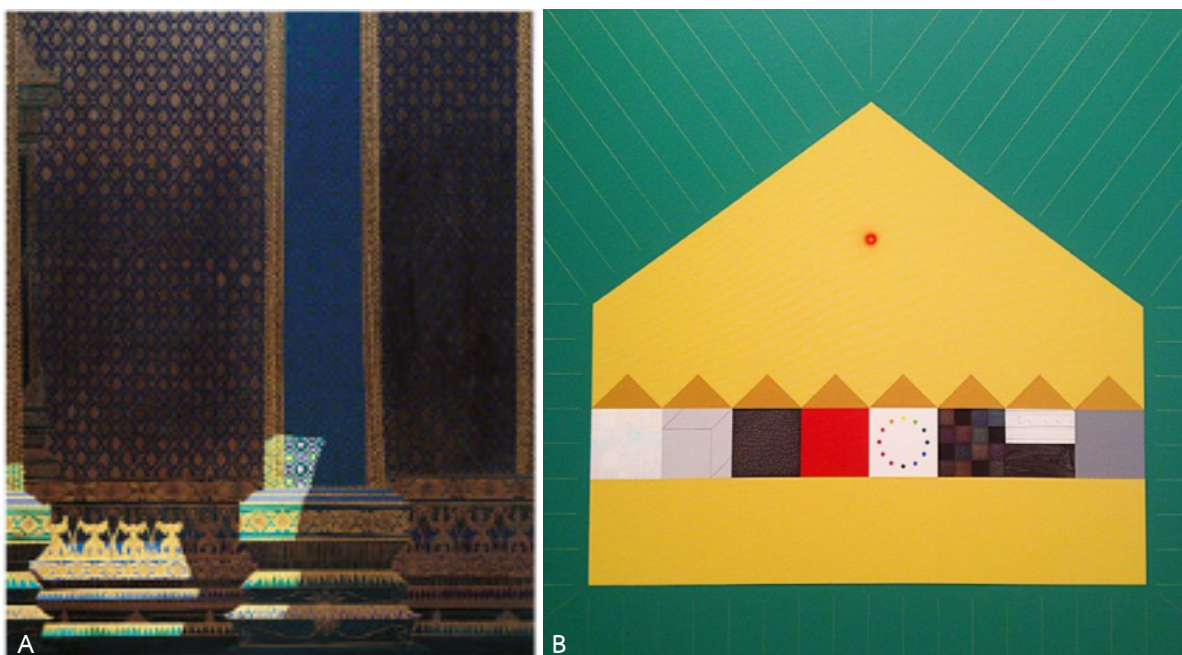

ภาพที่ 5 Family ค.ศ. 2008 เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ขนาด : 140 x 140 ซม. (source: Kongsommart 2018, Online)

1.4.2 “รูปทรงของแสงบนเนื้อที่ของเงา” ของ ปรีชา เถาทอง (Thaothong 2019) ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานประเภทจิตรกรรม รูปแบบแนวเหมือนจริง ผลงานสื่อให้เห็นถึงบรรยากาศของความสงบ นิ่ง และความรุ่งเรืองร่มเย็นของผืนแผ่นดินไทย ถ่ายทอดผ่านรูปร่างรูปทรงของสถาปัตยกรรมทางศาสนา แสงที่ตกกระทบลงบนพื้นทางด้านหน้าเสมือนเป็นทั้งจุดเด่นของผลงานแสดงให้เห็นรายละเอียดของลวดลายไทยอย่างเด่นชัด ผสมผสานลักษณะการเขียนแบบจิตรกรรมไทยประเพณี คือ ลงสีแบน ๆ แล้วตัดเส้น จัดวางองค์ประกอบภาพแบบอสมมาตร อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปินปรีชา เถาทอง คือ การจัดวางองค์ประกอบภาพลักษณะสมดุลแบบอสมมาตรในมุมมองที่อยู่ระดับสายตา และระนาบแสงเงา

1.4.3 “บ้าน 15 กันยายน 2554” ของ ปริญา ตันติสุข (Tantisuk 2018) ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงออกถึง ความสุข ความอบอุ่น สื่อสารผ่านรูปร่างของบ้านหลังเล็ก ๆ อยู่ภายในรูปร่างของบ้านหลังใหญ่ สะท้อนให้เห็นความเป็นครอบครัวใหญ่ ใช้รูปร่างเรขาคณิตที่เรียบง่ายผสมผสานเข้ากับสีสดใส ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานประเภทจิตรกรรม 2 มิติ รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ และขอบคม ด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปินปริญา ตันติสุข คือ ระนาบของสีที่เรียบเนียน และจังหวะการซ้ำของเส้น รูปร่าง และรูปทรง

ภาพที่ 6 (A) รูปทรงของแสงบนเนื้อที่ของเงา ค.ศ. 1977 สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 158.2 x 128 ซม.
(source: Thaothong 2019, Online)

ภาพที่ 7 (B) บ้าน 15 กันยายน 2554 ค.ศ. 2011 สีอะคริลิกบนผ้าใบ
ขนาด 100 x 120 ซม. (source: Tantisuk 2018, Online)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

2.1 การวิเคราะห์แนวเรื่อง

จากการค้นคว้าข้อมูลภาคเอกสารที่เกี่ยวข้องผ้าทอพบว่า ผ้า คือหนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ทั้งที่ไว้สำหรับนุ่ง ห่ม และใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา มีความสัมพันธ์ในทุกช่วงของชีวิตคนตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเพศ ฐานะทางสังคมที่มองเห็นเป็นรูปธรรม ประกอบกับลวดลายที่ประดับบนผืนผ้ามีที่มาจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ได้แก่ ลายที่มาจากรูปร่างของสัตว์ ลายจากพืช และลายที่มาจากการประดิษฐ์ เสมือนเป็นการบันทึกเรื่องราวของชีวิต ความเชื่อ ความประทับใจผสมผสานเข้ากับความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างงดงาม จากการวิเคราะห์แนวเรื่องข้างต้น ผู้สร้างสรรค์จึงต้องการถ่ายทอดแนวความคิด ความรู้สึก แสดงออกให้เห็นถึงกลืนอายเรื่องราวของวิถีชีวิตที่สะท้อนความงดงามทางวัฒนธรรมไทย

2.2 การวิเคราะห์รูปแบบ

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามและการค้นคว้าข้อมูลภาคเอกสาร นำมาวิเคราะห์ค้นหารูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับแนวเรื่อง ผู้สร้างสรรค์สนใจรูปร่างรูปทรงที่เกิดจากการนุ่งผ้าชิ้นสั้น ผ้าโสร่ง การห่มผ้าสไบ ผ้าขาวม้าด้วยวิธีการมัด พับ ทับซ้อน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะเส้นตั้ง เส้นนอน องค์ประกอบศิลป์ ประกอบกับจังหวะการซ้ำของเส้นลวดลายที่ประสานกันอย่างเป็นระเบียบบนผืนผ้าแสดงรูปแบบที่เรียบง่ายชวนให้จินตนาการถึงเรื่องราวของวิถีชีวิตที่สอดแทรกไว้อย่างน่าประทับใจ ผู้สร้างสรรค์จึงเล็งเห็นว่ารูปแบบที่เกิดจากการนุ่ง ห่ม สามารถสื่อแสดงให้เห็นรูปแบบความงามทางศิลปะได้ และยังสามารถสะท้อนกลืนอายเรื่องราวของวิถีชีวิตไว้ด้วยกันได้อย่างงดงาม จึงเลือกนำเอาแบบของเสื้อและแบบของการนุ่ง ห่ม ในท่ายืนสวมใส่มาดัดทอนใช้เป็นรูปร่างรูปทรงของผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้

2.3 การวิเคราะห์เทคนิควิธี

ผู้สร้างสรรค์ต้องการแสดงออกถึงบรรยากาศความเรียบนิ่ง สงบ นำเสนอผ่านงานจิตรกรรมลักษณะ 2 มิติ โดยเลือกใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ด้วยกลวิธีระบายสีสร้างพื้นผิวให้เกิดความรู้สึกคล้ายกับรอยยับของผืนผ้า และระบายสีทับอีกชั้นเพื่อสร้างให้เกิดรูปทรงที่คล้ายกับแบบของเสื้อผ้าประสานเข้ากับการเขียนสี ด้วยวิธีจุดแต้ม และขีด เพื่อสร้างรายละเอียดให้รู้สึกคล้ายกับลวดลายผ้า ด้วยคุณลักษณะของสีที่ทึบแสงแห้งเร็ว สามารถทับถมกันได้หลาย ๆ ชั้น และสีมีความสดคงทนนาน สามารถควบคุมโทนสี สร้างบรรยากาศความรู้สึกได้ตรงกับสาระที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อสาร และสามารถระบายสีปรับแต่งทึบลงไปใหม่ได้อย่างแนบเนียน จึงนำเอาเทคนิคสีอะคริลิกมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน

3. การสร้างสรรค์ผลงาน

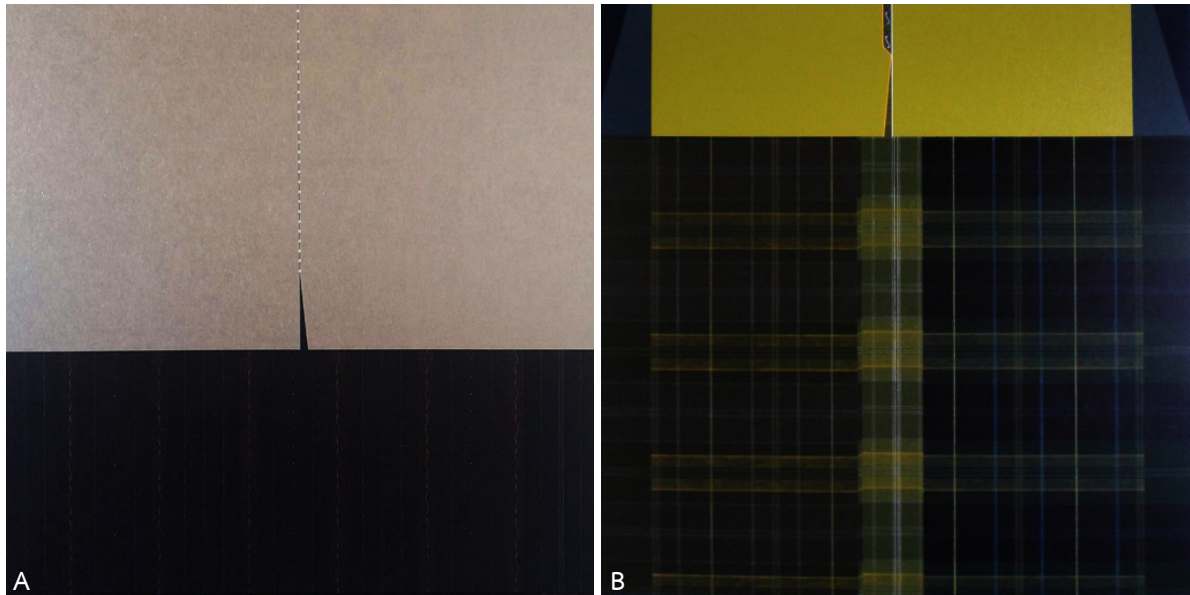
ผู้สร้างสรรค์เริ่มต้นจากการทำภาพร่างต้นแบบ ด้วยวิธีวาดเส้นบนกระดาษ เพื่อค้นหารูปทรงและองค์ประกอบที่ตอบสนองต่อแนวความคิด เพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของผลงานและง่ายต่อการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสู่ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจริง การสร้างสรรค์เป็นส่วนที่ขยายความคิดจากภาพร่างด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบผ่านกลวิธีระบายสีและเขียนเส้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การระบายเตรียมพื้นจะใช้พู่กันกลมระบาย โดยการจุดสีหรือแต้มสี แดะ ส้ม ๆ เรียงต่อกันจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง ด้วยสีดำ ถึง 3 ชั้น โดยการระบายสีในแต่ละชั้นนั้นจะใช้พู่กันกลมที่แตกต่างกัน โดยชั้นแรกจะใช้พู่กันกลมเบอร์ 10 ชั้นที่ 2 ใช้พู่กันกลมเบอร์ 5 และชั้นที่ 3 ใช้พู่กันกลมเบอร์ 3 เพื่อทำให้เกิดพื้นสีที่มีความหนาและมีพื้นผิวจากร่องรอยของพู่กัน เมื่อเตรียมพื้นเสร็จแล้วก็จะระบายสีทับอีกครั้ง เพื่อเป็นการสร้างรูปทรงสีในขั้นนี้จะผสมด้วยสีทองเข้าไปรวมกับสีอื่นต่าง ๆ เพื่อให้มีความเงาประกายทองระยิบระยับ ระบายด้วยการจุดสีหรือแต้มสี แดะ ส้ม ๆ เรียงต่อกันจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง ทับอีก 2 ชั้น ด้วยพู่กันกลมเบอร์ 3 และขั้นตอนที่ 2 เป็นการเขียนสี เริ่มจากการเขียนเค้าโครงรายละเอียดด้วยดินสอขาวก่อนโดยใช้ไม้บรรทัดวัด เพื่อวางตำแหน่งโครงสร้างของรายละเอียด จากนั้นค่อยเขียนสีด้วยการขีดเป็นเส้นเล็ก ๆ สั้น ๆ เรียงต่อกันทับลงไปอีกครั้งด้วยพู่กันกลมเบอร์ 3 เมื่อเขียนสีทับซ้อนลงไปเสร็จแล้ว จึงใช้ยางลบรอยดินสอขาวออก

4. ผลงานสร้างสรรค์

แบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีผลงานสร้างสรรค์รวมทั้งสิ้น 6 ชิ้น ดังนี้

ผลงานสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 แบ่งผลงานออกเป็น 2 ชิ้น ดังนี้ ผลงานชิ้นที่ 1 นำเอารูปทรงของเสื้อกับรูปทรงผ้าชิ้น มาใช้เป็นรูปร่างรูปทรงของผลงาน โดยพื้นสีเงินด้านบนเป็นรูปทรงของเสื้อครึ่งตัวมีเส้นนอนคั่นระหว่างกึ่งกลางและด้านล่างพื้นสีดำประกอบด้วยลายเส้นแนวตั้งจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบ เขียนด้วยสีแดง เหลือง เขียว และขาว สลับกันในแต่ละชั้นให้ความรู้สึกคล้ายกับผ้าชิ้น ส่วนผลงานชิ้นที่ 2 นำเอารูปทรงของเสื้อกับผ้าโสร่ง มาใช้เป็นรูปร่างรูปทรงของผลงาน โดยพื้นสีเขียวอ่อนด้านบนเป็นรูปทรงของชายเสื้อมีรอยแยกระหว่างกึ่งกลางและพื้นสีเขียวเข้มด้านล่างประสานด้วยเส้นตรงแนวตั้งและแนวนอนทับซ้อนกันให้ความรู้สึกคล้ายกับลายตาข่ายของผ้าโสร่ง

ผลงานระยะนี้ เป็นการเริ่มต้นสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาต่อยอดรูปทรงให้สอดคล้องกับแนวคิด งานในชุดนี้มีรูปทรงมาจากผ้าสำหรับนุ่ง สื่อความหมายถึงเพศหญิงชายวัยผู้ใหญ่ที่ดูสุขุม โทนสีในภาพดูกลมกลืนประกอบกับลักษณะของเส้นที่เป็นระเบียบให้ความรู้สึกสงบนิ่ง ทางด้านคณะกรรมการได้เสนอแนะถึงปัญหาของผลงานว่า องค์ประกอบของภาพมีลักษณะสมมาตร คือ สองข้างเท่ากัน ทำให้ภาพดูไม่มีจุดเด่น และควรมีเส้นโค้งหรือเส้นเฉียงอยู่ในภาพบ้างเล็กน้อยเพื่อภาพจะได้ดูผ่อนคลาย

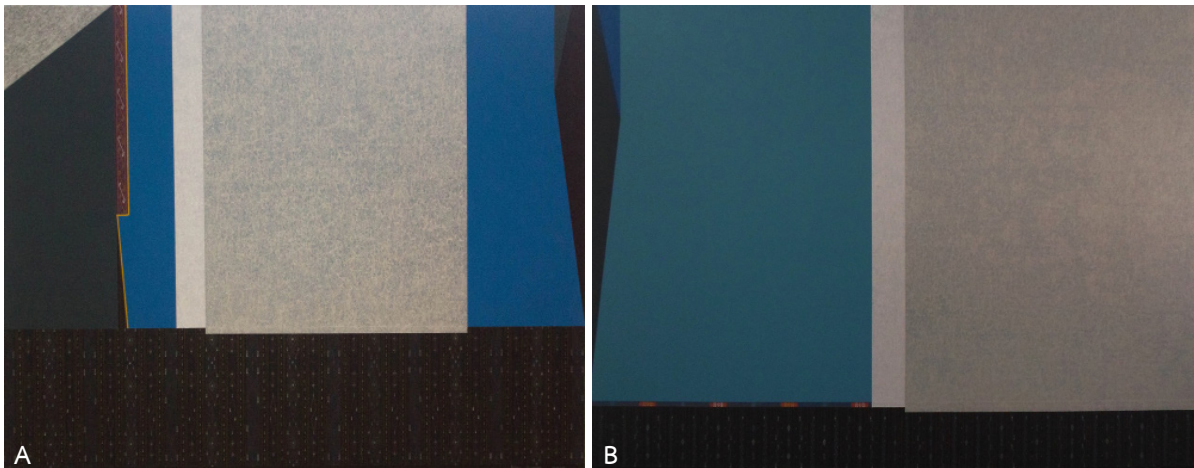

ภาพที่ 8 (A) รูปแบบความงามของอีสาน หมายเลข 1 ค.ศ. 2018
เทคนิค สีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด : 120 x 120 ซม. (© Rattana Waiyarabut 16/08/2018)

ภาพที่ 9 (B) รูปแบบความงามของอีสาน หมายเลข 2 ค.ศ. 2018
เทคนิค สีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด : 150 x 150 ซม. (© Rattana Waiyarabut 20/11/2018)

ผลงานสร้างสรรค์ ระยะที่ 2 การสร้างสรรค์ได้นำเอาส่วนที่คณะกรรมการเสนอแนะมาเป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาผลงานระยะนี้ แบ่งผลงานออกเป็น 2 ชิ้น ดังนี้ ผลงานชิ้นที่ 1 ใช้รูปทรงส่วนของตัวเสื้อมาเป็นรูปร่างรูปทรงของผลงาน มีรูปทรงของผ้าสไบเฉียงสีเงินทางด้านซ้าย และพื้นสีดำด้านล่างประกอบกับลายเส้นคล้ายลวดลายผ้าซิ่นคั่น ส่วนผลงานชิ้นที่ 2 มีความคล้ายคลึงกับชิ้นที่ 1 แต่ใช้ลวดลายน้อยลง อาศัยรูปแบบการทับซ้อนของเครื่องนุ่งห่มมาเป็นรูปร่างรูปทรงของผลงาน

ผลงานในชุดนี้ ได้นำเสนอให้เห็นถึงความงามของรูปทรงที่สื่อความรู้สึกเรียบง่ายสงบสุขของชีวิต งานเริ่มมีการคลี่คลายรูปทรง ในผลงานชิ้นที่ 2 โดยมีการผันแปรความเป็นจริงด้วยวิธีการตัดทอน ให้เกิดรูปแบบที่แปลกใหม่ ทางด้านคณะกรรมการได้เสนอแนะถึงปัญหาของผลงานชุดนี้ว่า สีเงินในงานดูขัดแย้งมากเกินไปเลยทำให้งานเหมือนกับการตัดปะ ควรลดความสว่างลงจะทำให้งานดูมีความกลมกลืนเป็นเอกภาพ

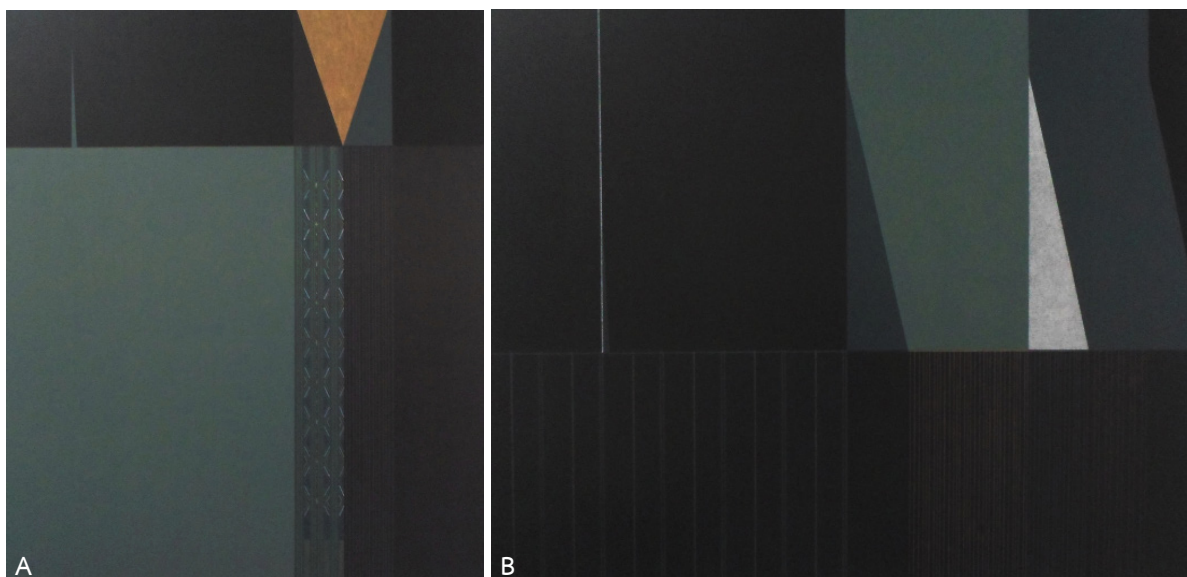

ภาพที่ 10 (A) รูปแบบความงามของอีสาน หมายเลข 3 ค.ศ. 2019 เทคนิค สีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด 80 x 100 ซม.
(© Rattana Waiyarabut 02/03/2019)

ภาพที่ 11 (B) รูปแบบความงามของอีสาน หมายเลข 4 ค.ศ. 2019
เทคนิค สีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด 100 x 130 ซม. (© Rattana Waiyarabut 23/03/2019)

ผลงานสร้างสรรค์ ระยะที่ 3 ใช้รูปทรงของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มมาเป็นรูปร่างรูปทรงของผลงานเหมือน 2 ชุดก่อน ผลงานระยะนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้ ผลงานชั้นที่ 1 พื้นที่สีน้ำเงินเข้มด้านบนเป็นรูปร่างรูปทรงของชายเสื้อ ส่วนพื้นที่สีเขียวเข้มกับสีน้ำเงินเข้มด้านล่างประกอบด้วยเส้นตั้งและเส้นเฉียงสลับกันให้ความรู้สึกคล้ายกับลวดลายผ้าซิ่นคั่น ส่วนสีทองด้านบนแสดงเป็นพื้นที่รอบนอก ผลงานชั้นที่ 2 พื้นที่สีน้ำเงินเข้มด้านบนเป็นรูปร่างรูปทรงของชายเสื้อซ้อนทับเรียงไปทางด้านขวา พื้นที่สีดำด้านล่างประกอบด้วยเส้นตั้งจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบเสมือนเป็นรายละเอียดของผลงาน และการซ้ำของรูปร่างรูปทรงแสดงให้เห็นระยะใกล้ กลาง ไกล

ผลงานในชุดนี้ มีความคลี่คลายตัดทอนรูปทรงลงไปมากเหลือไว้แต่ส่วนสำคัญที่สอดคล้องกับแนวความคิด ผลงานสื่อถึงความสงบของชีวิต ด้วยการแสดงรูปแบบที่เรียบง่ายออกแนวกึ่งนามธรรม สีทองและสีเงินภายในภาพให้ความรู้สึกทอดยาวกว้างไกล ผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้แสดงให้เห็นรูปแบบความงามของอีสานได้ใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์และความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์เป็นอย่างดี

ภาพที่ 12 (A) รูปแบบความงามของอีสาน หมายเลข 5 ค.ศ. 2019
เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 120 x 100 ซม. (© Rattana Waiyarabut 15/04/2019)

ภาพที่ 13 (B) รูปแบบความงามของอีสาน หมายเลข 6 ค.ศ. 2019
เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 100 x 120 ซม. (© Rattana Waiyarabut 25/05/2019)

การสร้างสรรค้เริ่มต้นจากการทำภาพร่างต้นแบบ ค้นหาองค์ประกอบให้สอดคล้องกับแนวคิดด้วยการวาดเขียนลายเส้นบนกระดาษ เพื่อแสดงให้เห็นภาพโดยรวมของผลงานและง่ายต่อการแก้ไข เมื่อได้ภาพต้นแบบที่สมบูรณ์แล้ว จึงนำมาขยายเป็นผลงานสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคสือะคริลิคบนผ้าใบ กลวิธีระบายสร้างพื้นผิวและสร้างรูปทรงกับการเขียนเส้นสร้างรายละเอียด นำเสนอรูปแบบความงามทางศิลปะที่สื่อถึงความรู้สึกเรียบนิ่งมีกลิ่นอายเรื่องราวของวิถีชีวิต ผ่านผลงานจิตรกรรมลักษณะ 2 มิติ รูปแบบกึ่งนามธรรม ผลการสร้างสรรค้พบว่า ผลงานมีการคลี่คลายจากลักษณะที่เหมือนจริงมาสู่รูปทรงที่เรียบง่ายด้วยวิธีการตัดทอน ผสมผสานกับวิธีระบายสีด้วยการจุดแต้ม และ สร้างร่องรอยพื้นผิวกับการใช้สีทองสร้างความเงาประกายระยิบระยับทำให้งานดูพิเศษทรงคุณค่า ก่อให้เกิดข้อค้นพบใหม่และแสดงลักษณะเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค้

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลงานสร้างสรรค์มีที่มาของแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ที่ได้พบเห็นของผู้สร้างสรรค้เป็นส่วนใหญ่การเติบโตในสังคมชนบททำให้ได้สัมผัส การแต่งกายด้วยผ้าทอพื้นบ้านที่แสดงออกให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและยังสะท้อนเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาที่ผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ สำหรับผู้สร้างสรรค้มีความประทับใจในด้านรูปแบบที่มาจากผ้าสำหรับนุ่ง ห่ม จังหวะการซ้ำของลวดลายที่ประดับอยู่บนผืนผ้า จึงนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค้ผลงานด้านทัศนศิลป์ ประเภทจิตรกรรมด้วยเทคนิคสือะคริลิคบนผ้าใบ

ผลการสร้างสรรค้ เกิดข้อค้นพบใหม่ องค์ความรู้ใหม่ ผลงาน รูปแบบความงามของอีสาน ชูตนี้ เกิดข้อค้นพบใหม่มาจากเทคนิคกลวิธีระบายสีของขั้นตอนสร้างรูปร่างรูปทรงและการเขียนเส้นสี สีที่ใช้ระบายและเขียนเส้นจะนำเอาสีทองเข้ามาผสมด้วย เพื่อให้มีความพิเศษมีความเงาประกายของระยิบระยับให้ความรู้สึกถึงความผาสุก เรื่องรองทรงคุณค่า เทคนิคกลวิธีนี้สร้างความน่าสนใจให้กับผลงานได้เป็นอย่างดี

ผลการสร้างสรรค้แสดงลักษณะเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค้ เทคนิคการสร้างพื้นผิว โดยใช้พู่กันกลมที่มีขนาดแตกต่างกัน กลวิธีระบายทึบซ้ำ ๆ ด้วยการจุด แต้ม และเส้น ๆ จากบนลงล่างอย่างรวดเร็ว การระบายในลักษณะนี้ช่วยให้ชิ้นสีมีความหนา การระบายเปลี่ยนขนาดของพู่กันช่วยสร้างพื้นผิวมีผลต่อการมองเห็น เมื่อดูระยะไกลจะให้ความรู้สึกเนียนเรียบ แต่เมื่อเข้ามาดูในระยะประชิดจะเห็นร่องรอยพื้นผิวให้ความรู้สึกคล้ายกับรอยยับของผ้า

ผลงานสร้างสรรค์มีความเป็นต้นแบบผลงานทัศนศิลป์ใช้รูปแบบของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม มาคลี่คลายตัดทอนรูปทรง เพื่อให้เหลือแต่ส่วนที่สำคัญ ผลงานมีความเป็นต้นแบบ ด้านรูปแบบที่เลือกใช้สัญลักษณ์ของการแต่งกายลวดลายมาจัดวางองค์ประกอบให้เกิดความงามทางศิลปะ และเทคนิคกลวิธีระบายสีสร้างพื้นผิว การเขียนเส้นขนาดเล็กขีดเรียงร้อยประสานกันให้เกิดลวดลายเป็นรายละเอียดที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีความต่างออกไปจากผลงานศิลปกรรมของศิลปินที่ได้รับอิทธิพลในช่วงต้น

ความเป็นศิลปะ (artistic form) ผลงานสร้างสรรค์ รูปแบบความงามของอีสาน เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีแรงบันดาลใจจากผ้าทอ เครื่องนุ่งห่มอีสาน มีความมุ่งหมายของการสร้างสรรค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับผ้ากับวิถีชีวิตที่สะท้อนถึงเรื่องราวของวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรมทางอีสาน และเพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม รูปแบบกึ่งนามธรรม ด้วยเทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ นำมาถ่ายทอดแนวคิด อารมณ์ความรู้สึกผ่านภาษาทางทัศนธาตุ จุด เส้น สี พื้นผิว ผสมผสานการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ สร้างลักษณะที่โดดเด่นของผลงานจากเครื่องแต่งกาย นำเอาจังหวะลายผ้ามาแทนจังหวะของชีวิต เส้น และสีช่วยเสริมให้ภาพมีความหมาย ทั้งเส้นตรง เส้นแนวนอน แนวตั้ง และจังหวะการซ้ำ เสมือนชีวิตที่มั่นคง รุ่งเรือง และมีความเป็นเอกภาพหนึ่งเดียวกับสภาพแวดล้อม นั้น

ข้อเสนอแนะ

ผลงานทัศนศิลป์ เรื่อง “รูปแบบความงามของอีสาน” ชุดนี้ นำเสนอรูปแบบความงามของเครื่องนุ่งห่ม มุมมองความประทับใจเกี่ยวกับผ้าทออีสาน ลวดลาย สี และการสื่อความหมาย นำมาสร้างสรรค์เป็นภาพผลงาน โดยอาศัยหลักความงามด้านทัศนศิลป์ ประกอบสร้างผ่านการจัดองค์ประกอบ สื่อความหมายผ่านสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้น และเพื่อเป็นการพัฒนาผลงานทั้งด้านรูปแบบ และเทคนิคให้ผลงานมีความงดงามทางสุนทรียศาสตร์มากขึ้น จึงควรพัฒนาหรือศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวของผ้าที่เกี่ยวข้องกับศาสนา พิธีกรรม สามารถนำเนื้อหาเรื่องราวดังกล่าวมาออกแบบโครงสร้างสัญลักษณ์ทางพิธีกรรมและความเชื่อได้
2. ผ้ามีลวดลายที่สวยงามควรไปศึกษาข้อมูลภาคสนาม สังเกตลักษณะการถักทอ ลักษณะลายเส้นจากการทอ
3. ศึกษาการแต่งกายของสังคมปัจจุบันที่มีลักษณะการแต่งกายที่แตกต่างจากอดีต ทั้งรูปแบบ และวิธีคิด เพื่อนำมาพัฒนาแนวคิดในการแสดงออกได้ต่อไปในอนาคต
4. ด้านเทคนิคการร่างภาพด้วยดินสอขาวเพื่อร่างโครงสร้างมีความน่าสนใจเมื่อนำมาพัฒนา ด้วยการใช้ดินสอสี ร่วมกับการใช้สีอะคริลิคช่วยในการสร้างสรรค์จะสามารถแสดงมิติของสีได้

References

- Kongsommart, J. “Khrōpkhrūa. [Family].” Rama IX Art Museum. Accessed July 21, 2018. <http://www.rama9art.org/artisan/2008/may/countryside/index.html>.
- Leesuwan, V. *Photchanānukrom Phā Læ Khrūang Thak Thō*. [Fabric Dictionary and weaving equipment]. 2nd ed. Nonthaburi: Mueng Boran, 2016.
- Nimsamer, C. *‘Ongprakōp Sinlapa*. [Composition of art]. 6th ed. Bangkok: Thai watana panich, 2001.
- Pantawee, M. “Hatthakam Phūnbān ‘Īsān. [Isan FolkCraft].” In *Academic Seminar on Folk Culture : Isan*. Bangkok: National Culture Commission, 1989.
- Singyabuth, S. *Sunthariyasāt*. [Aesthetics]. 2nd ed. Mahasarakham: Taksila, 2016.
- Soonpongsri, K. *Sunthariyasāt*. [Aesthetics]. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2013.
- Tantisuk, p. “Bān Siphā Kanyāyon Sōngphanhārōihāsipsī. [HOME: 15th Sep 2011].” PSG Art Gallery. Accessed July 21, 2018. <https://psgartgallery.tumblr.com/post/132844245389/>.
- Thaothong, P. “Rūpsong Khōng Sæng Bon Nūathī Khōng Ngao. [The shape of light on the shadowed area].” Tisco Art Collection. Accessed January 11, 2019. <https://www.tiscoart.com/artwork/roop-song-khong-saeng-bon-nuer-tee-khong-ngow>.
- Thongchuen, P. *Nī Khū Phā Thō Phūnbān*. [This is a folk textile]. Chiang Mai: The Thailand Research Fund (TRF), 2005.
- Wutthakun, W. and Punyura, Y. “Phā Thōkap Withī Chīwit Chāo Thai. [Textile Reflection of Thai Traditions]” In *Thai Fabric*, edited by Office of the National Culture Commission, 17 - 29. Bangkok: Office of the National Culture Commission, 1994.